

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Agder politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

19/53376 - 38

03.03.2020

Høring – Rusreformutvalgets innstilling NOU 2019:26

Innledning

Agder politidistrikt er uenige i rusreformutvalgets forslag til modell for avkriminalisering av ulovlige rusmidler overfor alle grupper brukere uavhengig av alder og bruksmønster.

Agder politidistrikt støtter at bruk av straff ovenfor de som er narkotikaavhengige (problembrukere), som hovedregel ikke anbefales, fordi det sannsynligvis har svært liten eller ingen individualpreventiv effekt for denne brukergruppen. I tillegg vil det være å legge sten til byrden for en allerede tungt belastet gruppe i befolkningen.

Agder politidistrikt er av den oppfatning at de ulike brukere/brukergrupper må vurderes ulikt både mht alder og bruksmønster. Et sentralt premiss i utredningen er at narkotikabruken ikke vil øke som følge av avkriminaliseringen.

Agder politidistrikt mener at dette vil være høyst usikkert da det ikke finnes noen klare svar. Sammenligningen med andre land er også usikker, da rusreformutvalgets forslag er mer liberalt enn det som er innført i andre land vi sammenligner oss med.

Politidistriktets hovedfokus er at rusreformen ikke må medføre at flere unge mennesker bruker narkotika. Risikoen for økt bruk av narkotika er tilstede dersom avkriminalisering gjennomføres slik utvalgets flertall foreslår.

Vurdering av faktagrunnlaget som legges til grunn for utvalgets innstilling – sett i lys av erfaringer fra politiets arbeid.

Utvalgets forståelse og avgrensning av sitt mandat har etter Agder politidistrikts vurdering stor betydning for hvilket faktagrunnlag som legges til grunn for utvalgets innstilling. Agder politidistrikt er av den oppfatning at utvalget ikke er gitt i oppgave å utrede spørsmålet om hvorvidt bruk og besittelse av narkotika bør avkriminaliseres.

Agder politidistrikt

Hvis så er tilfelle så burde det faktagrunnlag som legges til grunn vært betydelig mer omfattende og nyansert.

Agder politidistrikt støtter utvalgsmedlem Rune Swahns dissens og vurdering av mandatet i kap 20.2 siste avsnitt, om at utvalgets oppdrag er å foreslå en modell som skal gjelde for rusavhengige.

Utvalgets forslag om å avkriminalisere alle typer narkotiske stoffer for alle brukergrupper.

Agder politidistrikt er enig med det Swahn skriver om at det er utfordrende å kommunisere rundt betydningen av avkriminalisering og at mange vil tolke summen av samfunnets signaler som om at narkotika nå har blitt lovlig.

Det er Agder politidistrikts vurdering at en avkriminalisering sannsynlig vil medføre at flere vil få en liberal holdning til bruk av narkotika, som vil føre til økt rusbruk, som igjen vil medføre økte helseskader og negative samfunnsøkonomiske konsekvenser.

I tråd med den tenkningen som har styrt norsk politikk knyttet til tobakk og lovlige rusmidler, at økt tilgjengelighet gir økt bruk, er det nærliggende å tro at det samme vil gjelde narkotika.

Basert på politiets erfaringer er det god grunn til å tro at mange ungdommer avstår fra å bruke narkotika fordi det er straffbart. Fjernes den barrieren vil det kunne medføre økt bruk. En avkriminalisering vil kunne svekke politiets forebyggende arbeid mot bruk av narkotika.

Rusreformutvalget er tydelige på at deres forslag ikke gir nye oppgaver eller plikter til helse- og hjelpeapparatet og ikke nødvendiggjør noen styrking av kapasiteten på dette området. Uten en betydelig styrking av helse- hjelpeapparatet for de som er narkotikaavhengige er det grunn til å tro at den helsehjelp som kan gis ikke er tilstrekkelig. Tilbudet må være tilstede for de rusavhengige når de trenger det og ikke være begrenset til nærmere angitte tidspunkter eller manglende kapasitet.

Utvalgets forslag til grenseverdier for straffrihet (besittelse).

Dersom Stortinget skulle vedta en avkriminalisering, anbefaler Agder politidistrikt at grenseverdiene om straffrihet i kapittel 13 punkt 13.5.2 settes i tråd med forslaget til mindretallet.

Utvalgets forslag om at politiet skal kunne beslutte en oppmøteplikt for en kommunal rådgivningsenhet.

Agder politidistrikt er i utgangspunktet positive til at politiet kan beslutte oppmøteplikt for en kommunal rådgivningsenhet, men for at dette skal ha noen betydning for de narkotikaavhengige så må det følges opp med tilstrekkelig kapasitet og riktige tiltak.

Utvalgets beskrivelse av politiets rolle som avdekker (forslag til nye bestemmelser i politiloven) – konsekvenser og virkninger.

Agder politidistrikt er enige med Rune Swahn`s vurdering i pkt.20.3.2.2 om at det er viktig å opprettholde politiets avdekningsfunksjon i det norske samfunnet. Videre er Agder politidistrikt av den oppfatning at ved å følge rusreformutvalgets anbefaling vil avdekkingsfunksjonen svekkes.

Agder politidistrikt støtter argumentasjonen og anbefalingen i "Dissens fra utvalgsmedlem Rune Swahn i pkt. 20.4.1 og 20.4.2", men med noen tillegg knyttet til den subsidiære anbefalingen.

I den subsidiære anbefalingen til Swahn foreslås to endringer dersom flertallets anbefaling innføres:

- Grenseverdiene om straffrihet i kapittel 13 punkt 13.5.2 settes i tråd med mitt forslag.
- Politiets avdekkingsadgang omtalt i kapittel 14 punkt 14.3.2.2 begrenses ikke til visitasjon, slik utvalget foreslår, men avdekkingshjemler gis tilsvarende dagens adgang til ransaking.

Agder politidistrikt ønsker i tillegg til dette å kommentere behovet for endring av taushetspliktsbestemmelsene for å sikre et godt tverrfaglig samarbeid i det forebyggende arbeidet.

I arbeidet med forebygging av narkotikamisbruk er problemstillingene ofte komplekse. Vi mener utvalget undervurderer begrensningene som ligger i dagens lovverk knyttet til taushetsplikt og i for stor grad baserer seg på et samtykke.

Det anbefales å se til erfaringene i Danmark der man i større grad har åpnet for deling av informasjon mellom instanser som inngår i et samarbeid som ledd i innsatsen over sosialt utsatte personer (se vedlegg 1).

Vi mener også utvalget i for liten grad kommer med forslag til forbedringer når det gjelder koordinering av tiltak i det forebyggende arbeidet og ber om at den danske modellen med lokalråd også vurderes som et tiltak.

Agder politidistrikt gir følgende anbefaling dersom rusreformen innføres:

- Instanser som inngår i et samarbeid iverksatt av kommunens rådgivningsteam fritas for taushetsplikt jfr. dansk modell.
- Den danske PSP modellen (politiets samarbeid med de sosiale myndigheter om innsatsen overfor sosialt utsatte personer) inntas som et ledd i rusreformen.

Konsekvenser utvalgets forslag kan ha for øvrige oppgaver i politiet, herunder politiets forvaltningsvirksomhet.

Agder politidistrikt er enige med det Swahn skriver om konsekvenser for politiets forvaltningsvirksomhet i sin dissens i pkt. 20.3.3.

I tillegg ønsker Agder politidistrikt å tilføye at manglende informasjonsgrunnlag vil få betydning for edruelighetsvurderingen i langt flere sakstyper enn de som nevnes av Swahn i pkt.20.3.3

Anmeldelser og andre straffesaksdokumenter i bruk-, besittelses- og oppbevaringssaker, er en viktig informasjonskilde i politiets edruelighetsvurderinger. En avkriminalisering vil redusere muligheten for å avdekke rusmisbruk, som igjen vil ha konsekvenser for politiets trafikksikkerhetsarbeid. Det vil også få betydning for edruelighetsvurderingene i forvaltningssaker, blant annet ved søknad om våpen, førerkort og kjøreseddel, samt vurderinger sett opp mot yrkestransportloven (kjøreseddel, transportløyve, drosjeløyve), alkoholloven og serveringsloven (salg/skjenking/servering), vaktvirksomhetsloven (vaktelskap, vektere, egenvakthold, ordensvakter).

Konsekvenser utvalgets forslag kan ha for politiets forebyggende arbeid, herunder overfor målgruppen barn og unge.

Utvalgets forslag (hvis det skal gjelde for alle brukergrupper) vil kunne medføre at politiet mister muligheten til å hjelpe mindreårige som bruker narkotika gjennom alternative straffereaksjoner. Blant annet gjennom bruk av ungdomskontrakter (påtaleunntatelsene med vilkår). Det er kommunene i Agder som har fulgt opp straffegjennomføringen av ungdomskontraktene. Ungdomskontraktene har bestått av skreddersydde hjelpetiltak. 7 av 10 ungdomskontrakter fullføres i Agder politidistrikt. I de fleste sakene har hasj avvenningsprogrammet vært et av oppfølgingstiltakene.

Straffereaksjonen ungdomsoppfølging der straffegjennomføringen følges opp av Konfliktrådene, kan gis som påtaleunntatelse med vilkår.

Man vil kunne miste denne muligheten til å hjelpe mindreårige som bruker narkotika.

Det vil bli vanskeligere å sette inn hjelpetiltak overfor unge personer som begynner med rus, dersom de ikke er motivert for hjelp. Her har alternative straffereaksjoner fungert godt ved at motivasjonen for å endre kurs ofte kommer sterkere når den unge personen fjerner seg fra rusmiljøet.

Ungdomsoppfølging og ungdomsstraff brukes som reaksjon overfor flere typer kriminalitet enn ruskriminalitet. Rusen påvirker ofte drivkraften eller grunnen til at den mindreårige begår annen type kriminalitet som vinning, vold og ran. Det kan bli vanskeligere å få til gode straffegjennomføringer på annen alvorlig kriminalitet dersom ikke tiltak mot rusanvendelsen blir en del av straffegjennomføringen.

Konsekvenser utvalgets forslag kan ha for utviklingen av organisert kriminalitet.

Agder politidistrikt er usikker på i hvilken grad utvalgets forslag vil ha for utviklingen av organisert kriminalitet. De foreslåtte grenseverdier (terskelverdiene) for oppbevaring til eget bruk vil kunne gjøre det vanskeligere å avdekke narkotikaomsetning og derigjennom påvirke muligheten for å avdekke ulovlig

innførsel, produksjon, noe som igjen vil begrense muligheten til å avdekke organisert kriminalitet.

Utvalgets forslag vil trolig medføre mindre fokus fra politiet på narkotikakriminalitet, som igjen vil gjøre det vanskeligere å avdekke og ta fra utbytte hos de som driver med organisert narkotikakriminalitet. Dette vil igjen kunne medføre at en større del av utbytte fra organisert kriminalitet vil kunne bli investert i legal virksomhet, med de negative samfunnsøkonomiske konsekvenser det vil få.

Kirsten Lindeberg
Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Med hilsen

Gordon Andrew Petterson
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.